

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

oikeusministerio@om.fi

ASIA: Lausuntopyyntö kuluttajansuojan Omnibus-direktiivin kansallinen täytäntöönpanon sekä puhelin- ja kotimyyntiä koskevan sääntelyn tarkistamisesta (OM082:00/2020)

Oikeusministeriö asetti joulukuussa 2020 työryhmän arvioimaan tarpeita ja keinoja, sekä laatimaan ehdotuksen 1) Omnibus-direktiivin 2019/2161/EU täytäntöönpanemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä sekä 2) puhelin- ja kotimyyntiä koskevien säännösten tiukentamisesta kuluttajansuojan parantamiseksi.

Sanoma Media Finland Oy ("Sanoma") kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän raporttiluonnoksesta ja esittää näkemyksensä seuraavaa ja että työryhmä soveltuvien osiin lisää havaintomme lopulliseen raporttiinsa:

Lehtien puhelinmyyntiä ei rajoiteta jatkossakaan

Pidämme tärkeänä ja perusteltuna, että työryhmä ei esitä lehtitilauksien puhelinmyynnille:

- Lehtien puhelinmyynnissä ei ole kuluttajansuojan kannalta olennaisia ongelmia
- Lehtitilaus on verrattain edullinen ja yksinkertainen tuote ostaa, esim. määräaikainen aikakauslehti n. 20-30 euroa
- Lehtitilaukset (Sanoma) ovat irtisanottavissa ns "Heti poikki" periaatteella aina seuraavasta ilmestyvästä numerosta alkaen. Tällöin käytännössä kuluttaja euromääräinen sitoutumiseen on aina vain yhden ilmestymiskerran tilausmaksun arvoinen.
- Lehtien tilausmyynnin sääntely on jo nyt ajantasasta, eikä lisäsääntelylle ole tarvetta
- Lehtien puhelinmyynnin rajoittaminen olisi kuluttajansuojan näkökulmasta perusteetonta huomioiden rajoitusten huomattavat haitalliset vaikutukset ja vähäiset saavutettavat hyödyt
- Lehtien puhelinmyynnille EI OLE korvaavaa myyntikanavaa harvaan asutussa maassa
- Uutismedialla on huomattava yhteiskunnallinen vaikutus, joka on huomioitava kaikkea sääntelyä kehitettäessä
- Puhelinmyynnin rajoitukset saattaisivat toimia uusien julkaisujen alalle tulon esteenä
- Puhelinmyynnin rajoittaminen puuttuisi myös elinkeinotoiminnan harjoittamisen vapauden rajoittaminen, jolloin päätöksen oikeasuhtaisuutta tulisi punnita erityisen tarkoin

Seuraavat alla kuvatut seikat puoltavat vahvasti, että myöskään jatkossa lehtien ja niiden sähköisten versioiden puhelinmyyntiä ei rajoiteta. Alla esitetyt seikat on esitetty työryhmälle kuulemistilaisuudessa 2. maaliskuuta 2021, ja Sanoma pitää tärkeänä, että ne tulisi huomioiduksi työryhmän loppuraportissa.

Vapaan riippumattoman median merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle

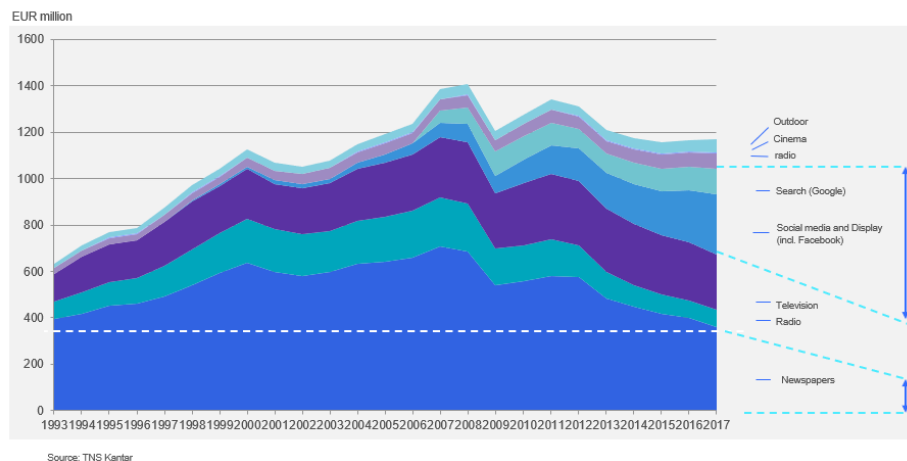
Vapaalla riippumattomalla medialla on korvaamaton merkitys Suomalaisen demokratian toteuttajana. Vapaa riippumaton ja moniääninen journalismi turvaa sananvapauden ja yhteiskunnan läpinäkyvyyden. Vapaa ja riippumaton media on olemassa ja voi toimia vain, mikäli se voi toimia kannattavasti tulorahoituksella.

Median toimintakyvyn edellytyksenä on sen toiminnan kannattavuus, johon tulevilla sääntelyllä voi olla merkittävä vaikutus. Pienikin muutos tulovirtoihin uhkasi kääntää julkaisutoiminnan tappiolliseksi.

On vaarallinen kehityskulku, mikäli kansalaisten tiedonvälitys on ainoastaan algoritmien ohjaamien monikansallisten sosiaalisen median palveluiden ja julkisen vallan rahoittaman uutismedian varassa.

Riippumaton media on perinteisesti saanut tulonsa mainosmyynnistä, tai mainosmyynnin ja tilaustuottojen yhdistelmästä. Mediakulutuksen siirtyminen kiihtyvällä tahdilla verkkoon ja ulkomaisille verkkoalustoille, kaventaa olennaisesti kotimaisen median mainostuloja.

Median mainosmarkkinan kehitys Suomessa

Kotimainen media tulee ajan kuluessa yhä riippuvaisemmaksi kuluttajatuotoista. Tänäpä tilaajamaksut muodostavat jo noin 60-80 % sanoma- ja aikakauslehtien kokonaistuloista.

Suomalaisen mediakulutuksen erityispiirre on, että sanomalehdet myydään 99,1 % tilattuina. Irtonumeromyynti on lähes olematonta. Sanomalehdet taas muodostavat rungon suomalaisten maailmankuvan muodostamiselle.

Puhelinmyynti on vakiintunut ja kuluttajien hyväksymä tapa valita ja tilata itseään kiinnostava lehtivalikoima. Siitä kertovat myös puhelinkontaktien määrään nähden huomattavan alhaiset yhteydenotot kuluttajaviranomaisiin. Useiden miljoonien

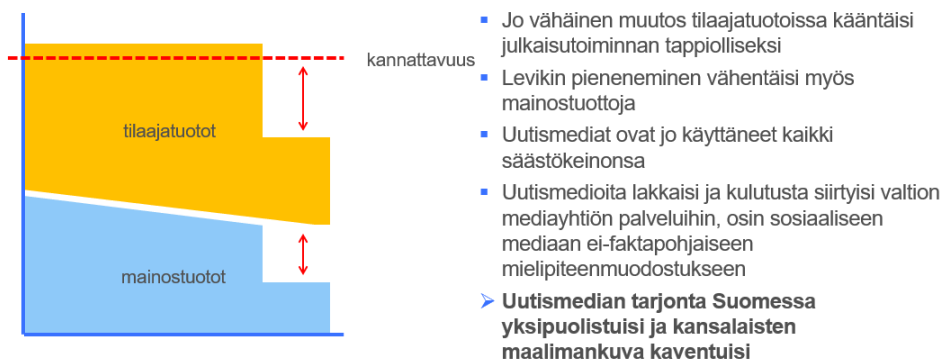
soitettujen puheluiden osalta saavat viranomaiset vain alle 30 yhteydenottoa liittyen Sanoman harjoittamaan puhelinmyyntiin.

Suomen yhdyskuntarakenteen, suuri mutta harvaan asuttu maa, suosii paikkariippumatonta puhelinmyyntiä ja vähentää eriarvoisuutta taajaan asuttujen ja harvaan asuttujen alueiden välillä.

Puhelinmyynnille ei ole korvaavaa myyntikanavaa. Sanoman eri lehtinimikkeistä 50 – 70 % kaikista tilauksista tehdään puhelimen välityksellä.

Puhelinmyynnin lisäsääntely väistämättä johtaisi lehtikustantajien kannattavuuden rapautumiseen ja lehtinimikkeiden vähenemiseen. Tämä muodostaisi vakavan uhan Suomalaiselle demokratialle eikä olisi kuluttajien etujen mukaista.

Puhelinmyynnin rajoitukset romahduttaisivat uutismedian toimintaedellytykset

Pienikin negatiivinen muutos tulovirtoihin uhkaisi kääntää koko kustannustoiminnan tappiolliseksi ja lopettaa näiden lehtien julkaiseminen.

Puhelinmyynnin lisäsääntely olisi ristiriidassa elinkeinotoiminnan harjoittamisen vapauden kanssa

Puhelinmyynnin sääntelyn kielteiset vaikutukset markkinoille pääsyyn, vapaaseen kilpailuun, kannattavuuteen ja sitä kautta elinkeinovapauteen ja saatavilla olevan tuotevalikoiman supistumiseen.

Elinkeinovapauden rajoitusten tulisi olla välttämättömiä ja oikein mitoitettuja suhteessa rajoituksen tavoitteisiin ja sillä rajoitettavaan oikeuteen. Perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoitetta ei voi saavuttaa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Laissa säädettävien perusoikeuksien rajoitusten tulisi yksiselitteisesti olla lisäksi tarkkarajaisesti määriteltäviä ja elinkeinovapaudesta poikkeamisen tulee olla erityisen perusteltua.

Elinkeinovapauden ydinalueelle menevät rajoitukset, jotka käytännössä tekevät tyhjäksi perusoikeuden sisällön, eivät ole sallittuja. Sanoman medialiiketoiminta on huomattavan riippuvainen puhelinmyynnistä. Myyntikanavan sääntely vaikuttaisi medialiiketoiminnan kannattavuuteen tavalla, joka tekisi alan elinkeinovapauden käytännössä merkityksettömäksi

Myyntikanavaan kohdistuvat elinkeinovapauden rajoitukset olisivat suhteettomia, kun arvioinnissa otetaan huomioon tällaisen sääntelyn huomattava taloudellisesti negatiivinen vaikutus demokratian kannalta elintärkeälle riippumattomalle medialle ja toisaalta myyntikanavaan liittyvien ongelmien painottuminen muutamaan markkinahäiriikköön muilla toimialoilla. Kun elinkeinovapauden lähtökohtaisesti kattaman media-alan toiminnan rajoittaminen ei edistä ilmoitetun tavoitteen saavuttamista, ei tällaisia rajoituksia voida pitää perustuslain edellyttämällä tavalla suhteellisina. Kaikki elinkeinovapauden rajoitukset tulisi myös kohdentaa mahdollisimman tarkasti tosiasiallista rajoitustarvetta vastaaviksi.

Median puhelinmyynnin lisäsääntely tulisi markkinoita vääristävällä tavalla korostetusti rajoittamaan kaupallisen median toimintaedellytyksiä. Julkisista varoista rahoitetun median (Yleisradion) ja mainosmarkkinoilla muiden tuottamia sisältöjä hyväksikäyttävien verkkopalveluiden toimintakyky ei ole riippuvainen maksavien asiakkaiden hankinnasta. Puhelinmyynnin lisäsääntely kohtelisi kaupallista mediaa epäyhdenvertaisesti suhteessa sen markkinoilla toimiviin kilpailijoihin.

Puhelinmyynnin rajoittaminen vaikeuttaisi uusien toimijoiden alalle tuloa

Puhelinmyynnin lisäsääntely, tai sen kieltäminen, toimisi uusien toimijoiden alalle tulon esteenä ja rajoittaisi vapaata kilpailua markkinoilla. Uuden lukijakunnan hankkimisen mahdollisuuksia rajoittava sääntely vaikuttaisi korostetusti pienempiin toimijoihin, joilla on vähäisempi määrä olemassa olevia asiakkaita, ja siten myös vääristäisi markkinoita.

Koska ongelmat painottuvat muihin toimialoihin ja muutamaan markkinahäiriikköön, ei myyntikanavan sääntelyn voida katsoa olevan välttämätöntä, sillä tavoiteltavan tarkoituksen saavuttamiseksi. Myyntikanavaan kohdistuvaa perusoikeuden rajoitusta ei voida pitää oikeusjärjestyksen edellyttämällä tavalla oikeasuhtaisena tai tarkkarajaisena, eikä se edistä perustuslain vaatimaa yhdenvertaisuuden toteutumista yhteiskunnassa. Lisäksi edellisessä lakiuudistuksessa Kilpailu- ja kuluttajaviranomaisille annettiin uusi välineitä puuttua asiattomaan ja sääntöjä rikkovaan puhelinmyyntiin.

Ennen uutta lisäsääntelyllä tulisi nykyisen lainsäädännön keinot ottaa tehokkaammin käyttöön. Kuluttajaviranomainen saa esimerkiksi valtuuden määrätä kuluttajansuojalain säännösten rikkomisesta seuraamusmaksun, joka voi olla suuruudeltaan jopa neljä prosenttia liikevaihdosta. Kuluttajansuojaviranomaisella on siten vahva toimivalta puuttua puhelinmarkkinointia koskevia säännöksiä rikkovien markkinahäiriköiden toimintaan

Lehtitilaus on yksinkertainen tuote ostaa

Lehtitilaukset eivät ole monimutkaisia tuotteita sen enempää sisällöltään kuin sopimusrakenteeltaankaan. Voimassa olevan lainsäädännön puhelinmarkkinointikielloissa noudatetut perusteet eivät siten sovellu lehtitilauksiin, jotka eivät selvitysten mukaan ole korostuneet kuluttajien yhteydenotoissa kuluttajaviranomaiseen. Ongelmat painottuvat muihin toimialoihin sekä kouralliseen toimijoita markkinoilla.

Sääntely täydentää itsesääntelyä

Puhelinmyyntiä harjoittavat ja hyödyntävät mediayhtiöt ovat sitoutuneet toimialan yhteisen valvontaelimen "ASML ry:n" sääntöihin. Alalla on toimiva itsesääntely. Sitäkin tärkeämpää on puhelinmyynnin jatkuva kouluttaminen sekä huolellinen sisäinen valvonta. Sanoman seuraa ja tutkii jatkuvasti puhelinmyynnin asiakastyytyväsyyttä ja pyrkii kaikin keinoin ylläpitämään hyvää asiakassuhdetta.

Kilpailu- ja kuluttajaviranomaisilla on myös käytettävissään tehokkaita keinoja ja riittävät toimivaltuudet puuttua sopimattomaan puhelinmyyntiin. Viranomainen voi mm. määrätä seuraamusmaksun laki ja ohjeistuksia rikkovaa toimintaa harjoittavalle.

Yhdymme myös siihen, mitä Medialiitto on omassa lausunnossaan esittänyt.

Helsingissä 31. elokuuta 2021

Sanoma Media Finland Oy

Pia Kalsta
Toimitusjohtaja